

INTERVIEW

INTERVIEW

Wilfried Admiraal

Haal onderzoek uit initiële opleiding

Wilfried Admiraal, hoogleraar onderwijskunde in Leiden, pleit voor academisch docentschap in zijn oratie op 24 juni: leraren die onderzoek en praktijk combineren. Maar, zegt hij, in de opleiding kan je beter doseren. Leer docenten pas onderzoeken wanneer ze er klaar voor zijn.

Ustaat bekend als pleitbezorger voor academisch docentschap. Legt u dat eens uit?

‘Ik pleit voor een combinatie van onderzoek en onderwijs, vergelijkbaar met universitaire medische centra waar dat meer gebruikelijk is: academisch docentschap dus. Onderzoek door docenten is dé manier om onderzoeksresultaten meer de school in te krijgen. Uit een review die het ICLON net heeft gedaan naar onderzoek van docenten naar hun onderwijspraktijk blijkt dat dergelijk onderzoek resulteert in beter onderwijs en beter onderzoek.’

Het ICLON staat naast het Leids Universitair Medisch Centrum. Maar een school is toch geen academisch ziekenhuis?

‘Eerstegraads docent is een academisch beroep, net als arts, therapeut of advocaat. Docenten moeten willen kijken naar hun beroep, naar hun handelen, ze moeten verdieping willen. Het hoeft niet zo te zijn dat alle docenten onderzoek doen, maar het moet in school wel gewoner worden dat ze onderzoek doen. Dat er tijd en ruimte voor is, en geld, om onderzoek te doen naar de onderwijspraktijk, per sectie per jaar.’

Leerlingen zijn geen patiënten. Vergelijkt u geen appels met peren?

‘Tuurlijk, onderwijs is anders dan de medische praktijk. Wie door een dokter behandeld wordt, heeft over het algemeen weinig invloed op zijn behandeling. In het onderwijs is dat anders.

(Admiraal klinkt nu verontwaardigd.) Maar er is weerstand vanuit scholen tegen dit soort geluiden, tegen onderzoek doen: “Ik kan het niet.”, “Waarom zou ik het doen?”, “Jullie doen onderzoek waar ik niks aan heb!” Het zijn deels gekleurde beelden, maar men is ook niet bereid zich af te vragen: Hoe zou ik het anders kunnen doen? Wat zijn de gevolgen voor roosters als ik minder lessen draai en meer projecttijd krijg? Het idee lijkt: het gaat niet over ons, het is niets voor ons, wat zit je nou te bazelen? Het lijkt wel of het niet bespreekbaar is...’ ‘Overigens de kwaliteit van het onderwijs verbeteren is niet per se de enige reden om onderzoek te stimuleren. Het is ook goed om de onderzoekscultuur aan universiteiten te veranderen en meer toegepaste onderwijskunde te doen. Daarmee wordt onderwijskunde minder kwetsbaar.’

Hoewel u onderzoek belangrijk vindt, wilt u dat toch uit de lerarenopleiding halen. Waarom?

‘Nee, dat wil ik niet. De vraag is in hoeverre het aanbod van de masteropleidingen momenteel aansluit bij de behoeften van studenten en scholen. Student(-docenten) vinden de eerstegraads masters heel ingewikkeld. Hun motieven om die opleiding te doen verschillen. Een deel wil leren lesgeven. Ze hebben bijvoorbeeld bij natuurkunde al een scriptie geschreven en willen leren: hoe houd ik orde, hoe geef ik les in mijn vak, hoe bereid ik mijn lessen voor? En dan zitten ze niet te wachten op onderzoek naar de didactiek van een natuurkundeles. Een ander deel van de studenten vindt juist weer dat er

'De professionele ruimte van docenten moet zo groot mogelijk zijn'

te weinig aandacht is voor het onderzoeksdeel (7 studiepunten bij ons).'

Zoveel mensen, zoveel wensen?

'Leiden en Utrecht pleiten er voor om naast de reguliere masteropleiding een verkorte variant aan te bieden: haal onderzoek uit de initiële opleiding en leer beginnende leraren eerst zichzelf te redden in de klas en lesgeven in hun vak. Als ze een jaar of 3 ervaring hebben opgedaan voor de klas bied je ze een aanvullend onderzoeksdeel waarin ze zichzelf bekwamen tot een compleet docent. Het alternatief is anderhalf jaar beroepsvaardigheden en een half jaar onderzoek in één master.'

'Moet onderzoek in de initiële opleiding of niet, dat is de vraag. Het dilemma is dat de verkorte opleiding niet klopt met het beeld dat je zou willen neerzetten van het vak van docent: onderzoek hoort er bij. Maar aan de andere kant: Is het niet beter onderzoek leren doen aan te bieden wanneer een docent er behoefte aan heeft en er klaar voor is?'

Speelt de wens van scholen nog een rol?

'Kijk, veel scholen willen liefst de verkorte variant, ze willen meer zelf de regie in handen hebben, lees: goedkoper en sneller personeel. Maar je moet je oren niet alleen naar de markt laten hangen. Als je onderzoek uit de initiële opleiding haalt, dan moet je aan professionalisering werken van zittende docenten, anders wordt het gewoon een minder goede opleiding. Probleem is dat een individuele docent nu niet verplicht is te professionaliseren. School heeft die verplichting wel via de prestatiebox.'

'Een oplossing kan zijn dat je gaat werken met deelcertificaten en dat een beginnend eerstegraads docent pas zijn volledige bevoegdheid krijgt als hij die nascholing gedaan heeft. Dat is nu wettelijk niet

mogelijk (zou betekenen een master van minder dan 60 punten), maar het ministerie van OCW wil wel experimenteren.'

De VSNU heeft zich nu gemengd in deze discussie en pleit voor meer flexibilisering, bijvoorbeeld een verkorte variant. Goed idee?

'Ik vind die verkorte variant persoonlijk goed. We gooien niks weg, maar er komt een meer gedifferentieerd aanbod en dat sluit aan bij verschillen tussen studenten. Sommige zijn nu eenmaal redelijk snel in het leerproces, andere overleven alleen in de klas de eerste 2 jaar en zijn nog helemaal niet toe aan onderzoek doen.'

Is het wel reëel docenten met zo'n deelcertificaat te vragen na 2 à 3 jaar weer terug te keren naar de opleiding? Daar hebben ze toch helemaal geen tijd voor?

'De professionele ruimte van docenten moet zo groot mogelijk zijn, en moet veel meer omvatten dan alleen lesgeven. Of die ruimte er is, ligt mede in handen van de schoolleider. Het kost tijd om onderzoek te (leren) doen. Docenten moeten dan minder les geven of slimmer omgaan met hoe ze lesgeven of opdrachten aansturen. Je kunt instructie voor 5/6 vwo bijvoorbeeld op *Youtube* zetten. Wat is het verschil tussen een pratend hoofd op video en in het echt? Je kunt in de les dan beter differentiëren en je hebt ruimte om jouw expertise in te zetten wanneer die echt nodig is. *Flipping the Classroom* doet dat. Binnen de bestaande structuur heb je dan meer ruimte om andere dingen te doen zoals oefenen met de klas.'

'Leraren kunnen ook bijvoorbeeld samen met leerlingen onderzoek doen op projectbasis. Dat kan worden ingeroosterd als lesuur, maar is ook onderzoek. Dan sla je twee vliegen in één klap.'

'Maar aanpassingen in het curriculum krijgt een individueel docent niet voor elkaar. Daar heeft hij een schoolleider voor nodig. Als dat lukt, kunnen leerlingen actiever met lesstof aan de slag, maar ontstaat er tegelijkertijd ook meer een cultuur van onderzoek in een school. En daar moeten we naar toe.' ■